

TYREFÆDRE HOS ANGUS VIL GIVE STØRRE AVLSFREMGANG ...

v/Anders Fogh og Jørn Pedersen

Kødkvægsavlens er ofte drevet af ildsjæle og individualister, som lægger energi og penge i at forbedre egen besætning ud fra eksempelvis ideer om blodlinjer og eget avlsmål. Det er positivt for mangfoldigheden i racen, men ikke nødvendigvis for hele racens avlsmæssige udvikling.

Hvis vi ønsker at ændre Angus i en given retning, er det nødvendigt at alle, som bidrager til avlen, trækker i samme retning. Det sker gennem opstilling af accepteret avlsmål og ved at anvende avlsmålet i praksis.

Individprøven er motoren i avlsarbejdet

Hos kødkvæg er individprøven motoren i avlsarbejdet og dermed der, hvor det er essentielt, at avlsmålet anvendes i praksis. Det skyldes, at det er blandt tyrene indsat på individprøven, at fremtidens insemineringstyre udvælges. Insemineringstyrene er de tyre, som bringer avlsfremgang ud i populationen. Dette sker ved, at de bruges til inseminering eller, at de er fædre til foldtyrene.

Valg af tyre driver avlsfremgangen

Det er dermed utrolig vigtigt, at de rigtige tyre og hundyr udvælges som forældre til de kalve, som indsættes på individprøven.

Det er især vigtigt, hvordan tyrene udvælges, fordi det primært er tyrene, som driver avlsfremgangen. Det skyldes, at tyrene i praksis kan udvælges meget hårdere end hunddyrene, idet reproduktionseffektiviteten er højere for en tyr end for en ko. Samtidig er sikkerheden på tyrene også højere end for køerne. Dette gør det lettere at udvælge de avlsmæssigt bedste tyre.

Der er dog andre faktorer, som komplicerer valg af de rigtige tyre som fædre til individprøvekalvene. Det er derfor fornuftigt, at Angus udnævner nogle tyre som tyrefædre for på den måde mest effektivt at kunne forfølge avlsmålet.

Hvorfor tyrefædre? Fordi alle ikke kan vide alt!

Det kræver betragtelig viden at udvælge de bedste tyre som tyrefædre. Avlsudvalget BØR derfor - alt andet lige - være de bedste til at indhente, vurdere og sammenligne relevante tyrefædre fra indland og udlandet. Desuden kræver det viden, styring og koordinering at træffe de rigtige beslutninger. Beslutninger, som kun kan tages centralt i racen og ikke af den enkelte avler.

Tag højde for sikkerheden

Sikkerheden på tyrene med de højeste indekser varierer fra 50% til 70%. Sikkerheden afspejler sammenhængen mellem det beregnede S-indeks og det sande avlsmæssige niveau. Jo højere sikkerheden er, jo mindre ændringer vil kunne forventes, når tyrefædrenes sikkerhed stiger. Sikkerheden er moderat, men man kan reducere risikoen for ændringer ved at vælge flere tyrefædre.

Hvis vi eksempelvis ønsker at sikkerheden på det gennemsnitlige S-indeks hos en tyrefar skal svare til en sikkerhed på 80%, skal der udvælges 2 tyrefædre, hvis tyrefædrene kan vælges med en sikkerhed på 70%. Hvis tyrefædrene kan vælges blandt tyre med en sikkerhed på 50%, skal der i stedet vælges 3 tyre.

Hvis tyrefædrene har lav sikkerhed, skal der vælges en større gruppe for at sprede risikoen. Omvendt vil det ofte være vanskeligt at opretholde det samme avlsmæssige niveau blandt en større gruppe af tyre.

Overvejelser omkring risiko i forbindelse med valg af fædre til kalve på individprøven kan nødvendigvis kun tages centralt i eksempelvis et avlsudvalg gennem udvælgelse af tyrefædre.

Tag højde for indavl

Indavl er en anden vigtig parameter at tage i betragtning. Fædrene til kalvene, som sættes på individprøven, må ikke have et højt slægtsskab med populationen. Hvis det er tilfældet, vil kalven være uegnet som insemineringstyre på et senere tidspunkt, fordi det vil resultere i indavl, og individprøvekapacitet er spildt. Omvendt vil det heller ikke være en god ide udelukkende at anvende den tyrefar, som har mindst slægtsskab med populationen, fordi det ikke vil minimere indavlen på langt sigt.

Slægtsskabet med populationen skal dermed vurderes for hver enkelt potentiel tyrefar. Lægges der for stor vægt på at minimere indavlen, vil det give mindre avlsmæssig fremgang. Der skal således sikres, at der både opnås avlsmæssig fremgang samtidig med, at indavlen holdes i ave. Det er vigtigt at holde sig for øje, at indavl ikke kan undgås, og at en kontrolleret indavlsstigning pr. år eller generation ikke i sig selv er problematisk.

Disse overvejelser kræver data og styring, hvilket mest effektivt gøres gennem central udpegning af tyrefædre.

Tag højde for udenlandsk afprøvning

I Danmark er Angus kun en mindre race sammenlignet med Angus populationer i eksempelvis Nordamerika. Det vil derfor være interessant at udvælge udenlandske tyrefædre. Dette kræver dog grundige overvejelser og ikke kun placeringer på dyrskuer eller gode billeder. Det bør eksempelvis sikres, at avlsmålet i de pågældende lande er i tråd med det danske avlsmål, og om tyre er afprøvet pålideligt og ikke kun i enkelte besætninger.

Det kræver dermed baggrundsviden at kunne udvælge tyrefædre fra udlandet. Det er ikke umuligt for enkeltpersoner, men det vil være en krævende opgave, som bør kunne løses mest effektivt centralt i racen.

Ovennævnte viser, at effektiv udnyttelse af individprøven kræver styring på raceniveau. Konklusionen er derfor, at udnævnelse af tyrefædre vil være et værktøj til at sikre racen den størst mulige avlsmæssige fremgang samtidig med, at risikoen i avlsplanen minimeres.

**SOMN
i Regio**

**PROGI
FOR TUREN TI
LØRDAG D. 23**

Alle er velkomne

Det Europæiske Fællesskab og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Vi mødes kl. 11.00 ved stalden i Svanninge Bjerge, Odensevej 160, Fåborg. (Indkørslen ligger til venstre på landevejen 43 fra Odense mod Fåborg, lige efter et cafeteria i Svanninge Bakker på venstre side af vejen og Restaurant Skovlyst, der ligger på højre side, når man kører mod Fåborg).

Efter en god times gåtur i området, guidet af Anders Pedersen, Steensgård kører vi til:

Lars Dubert, Fjællebrovej 22, V. Skerninge, hvor vi spiser vores medbragte madpakke. Øl og vand kan købes til »høkerpris«.

Lars vil herefter fortælle om sin bedrift, ligesom vi vil se hans dyr og besøge hans kirsebærlund.

Tilm. senest 20. juli til Peter Søndergaard, tlf. 7536 3504 - 2324 1709 eller Lise Jakobsen tlf. 6599 2074 - 6174 5480. PS! Der vil blive opkrævet et mindre beløb pr. deltager.